

El Gattopardo

Tomasi di Lampedusa

Havia parlat tota l'estona pausadament, però la mà que aferrava Sant Pere estrenyia cada cop més fort; l'endemà la minúscula creu que coronava la cúpula aparegué trencada.

-El son, estimat Chevalley, el son és el que volen els sicilians, per això sempre odiaran qui els voldrà despertar, ni que sigui per dur-los presents; i, sigui dit entre nosaltres, permeti'm que dubti que el nou regne tingui gaires presents per nosaltres al sarró. Totes les manifestacions sicilianes són manifestacions oníriques, fins les més violentes; la nostra sensualitat és desig d'oblit, les escopetades i les punyalades, desig de mort; la nostra peresa, els nostres sorbets de móres o de canyella, desig d'immobilitat voluptuosa, i per tant també de mort; el nostre posat meditatiu és el del no-res que aspira a descobrir els secrets del nirvana. D'aquí ve el famós poder excessiu d'alguns dels nostres, els que podríem anomenar semi-desperta; d'aquí el cèlebre retard d'un segle en les manifestacions artístiques i intel·lectuals sicilianes: les novetats només ens atreuen quan ja han expirat i no poden donar lloc a corrents vitals; d'on es pensa que surt, si no, l'increïble fenomen del naixement actual de mites que serien venerables si fossin antics de debò però que no són sinó sinistres intents de capbussar-se de nou en un passat que ens atreu precisament perquè és mort?

No es pot dir que el bon Chevalley ho entengués tot, especialment l'última frase: ell havia vist els carros de coloraines estirats per cavalls emplomallats i escarransits, i també havia sentit parlar del teatre de marionetes, i en tots dos casos estava convençut que es tractava de velles tradicions autèntiques. Replicà:

-Vol dir que no exagera, príncep? Jo mateix he conegut a Torí sicilians emigrats, com ara en Crispi, per exemple, que si una cosa no es pot dir és que siguin dormilegues.

El príncep s'exasperà:

-Amb tanta gent com som per força hi ha d'haver excepcions; i d'altra banda ja he al·ludit a l'existència dels semidesperta. Pel que fa a aquest jove, en Crispi, jo certament no hi seré a temps, però vostè tal vegada podrà comprovar si de gran no caurà en el nostre voluptuós desvari: ho fa tothom. Veig, tanmateix, que no m'he explicat bé: he parlat de sicilians quan hauria hagut de dir Sicília, l'ambient, el clima, el paisatge. Són aquestes les forces que han modelat el nostre caràcter, potser més i tot que les dominacions estrangeres i els abusos continuats: aquest paisatge que desconeix la via intermèdia entre el deixatament lasciú i l'aspror infernal; que no és mai humà, abastable ni relaxant, com hauria de ser qualsevol indret on hi hagin de viure éssers racionals; aquest país que té a tan poca distància l'infern de Randazzo i la bellesa de la badia de Taormina, tots dos fora mesura, i per tant perillosos; aquest clima que ens infligeix sis mesos de febre a quaranta graus; compti'ls, Chevalley, compti'ls: maig, juny, juliol, agost, setembre i octubre; sis vegades trenta dies de sol a pic damunt la clepsa; aquest estiu nostre tan llarg i tètric com l'hivern rus i contra el qual es combat amb menys resultat; vostè encara no ho sap, però aquí es pot dir que neva foc, com a les ciutats maleïdes de la Bíblia; cada un d'aquests mesos, si un sicilià treballés de debò necessitaria l'energia equivalent a tres; i encara l'aigua que manca o que cal portar de tan lluny que

cada gota es paga amb una altra gota de suor; i després les pluges, sempre tempestuoses, que fan enfollir els torrents eixuts, que neguen bèsties i homes allà on una setmana abans es morien de set. Aquesta violència del paisatge, aquesta crueltat del clima, aquesta tensió continuada de cada aspecte, aquests monuments, també, del passat, magnífics però incomprensibles perquè no els hem dreçat nosaltres i que ens envolten com bellíssims fantasmes muts; tots aquests governs, arribats en armes des de qui sap on, immediatament servits, aviat avorrits i sempre incompresos, que s'han expressat tan sols amb obres d'art enigmàtiques i amb gens enigmàtics exactors d'impostos, que després invertien fora d'aquí; totes aquestes coses ens han forjat el caràcter, tan condicionat per les fatalitats exteriors com per una esgarrifosa insularitat d'ànim.

TOMASI DI LAMPEDUSA. *El Gattopardo*. Barcelona: Proa, 2009, p. 244-246.

Traduït per Pau Vidal